

Številka: 091-13/2020-1
Datum: 8. maj 2020

Zavod
Republike
Slovenije
za šolstvo

PRIPOROČILA ZA PREHOD IZ IZOBRAŽEVANJA NA DALJAVO V IZOBRAŽEVANJE NA ŠOLI OZIROMA V ODDELKU ZA UČENCE 1. TRIADE V OSNOVNI ŠOLI

Pri pripravi predlogov in usklajevanju gradiva so sodelovali:

Zavod RS za šolstvo: dr. Vinko Logaj, mag. Renata Zupanc Grom, dr. Stanka Preskar, dr. Leonida Novak,

predstavniki Ministrstva za izobraževanje, znanost in šport,

predstavniki ravnateljev osnovnih šol,

predstavniki sindikata vzgoje in izobraževanja.

1. Uvod

Nujnost ponovnega odpiranja šol v še vedno trajajočih posebnih razmerah narekuje več dejavnikov. V prvi vrsti gre za vzpostavitev rednega procesa vzgoje in izobraževanja za učence. Pomembni pa so tudi socialno ekonomski razlogi in možnost varstva otrok, da se starši lahko bolj osredotočijo na svoje delo in prispevajo v družbi. V tem kontekstu šola in z **njo ravnateljji in učitelji ter drugi strokovni delavci** nosijo veliko **družbeno odgovornost**.

Pri tem poudarjamo, da je glede na še vedno trajajoče posebne razmere nujno upoštevati ukrepe, ki jih je pripravil Nacionalni inštitut za javno zdravje v dokumentu Higienska priporočila za izvajanje pouka v osnovni šoli (za učence prve triade in devetošolce) v času epidemije Covid 19. Z upoštevanjem teh priporočil bodo v največji možni meri zmanjšana tveganja za možni prenos okužb in bo vzpostavljeno varno in spodbudno učno okolje.

Namen priporočil Zavoda RS za šolstvo je, da ob postopnem odpiranju šol na nacionalni ravni aktivnosti usmerimo tako, da bodo vsi učenci v šoli, kar je še posebej pomembno za učence prvega vzgojno-izobraževalnega obdobja, v čim krajšem času pridobili občutek **varnosti in zaupanja** in bodo deležni **kakovostnega vzgojno-izobraževalnega procesa**. Pri pripravah in načrtovanju vzgojno-izobraževalnega procesa v posebnih razmerah je še posebej pomembno zavedanje, da imajo učenci potrebo po tesnih stikih s sovrstniki in odraslimi. Ker gre ob odpiranju šol za vrsto aktivnosti in preventivnih zdravstvenih ukrepov, ki jih bodo šole izvajale tudi po celotnem odprtju šol, nekaterih najverjetneje tudi v prihodnjem šolskem letu, terja odpiranje šol vrsto aktivnosti in s tem povečanih naporov. V nadaljevanju v priporočilih izpostavljamo nekaj poudarkov.

Za podporo pri izvajanju priporočil se ravnateljji lahko obrnete neposredno na predstojnice Območnih enot Zavoda RS za šolstvo, učiteljem pa so v podporo svetovalci Zavoda RS za šolstvo po posameznih predmetih oziroma področjih. Nanje se lahko obrnete po elektronski pošti, prek spletnih učilnic ali telefonsko. Vse informacije, povezane z učnimi gradivi, in spletne povezave so objavljene na portalu SIO (<https://sio.si/>) in na spletni strani Zavoda RS za šolstvo (<https://www.zrss.si/>). Za **učitelje prvega vzgojno-izobraževalnega obdobja** so konkretna izvedbena priporočila dosegljiva v **spletni učilnici za razredni pouk - Sodelov@Inica Razredni pouk**.

Priporočila za učitelje 9. razredov ter učencev z negativnimi ocenami ali neocenjenih iz ostalih razredov bodo prejele šole v prvi polovici naslednjega tedna.

2. Aktivnosti šol za izvajanje higienskih priporočil

2.1 Neposredne aktivnosti ravnateljev z vključevanjem posameznikov in skupin zaposlenih

- Priprava protokolov in načrtovanje aktivnosti skladno z Higienskimi priporočili za izvajanje pouka za učence prve triade (načrt za rutino umivanje rok za otroke in zaposlene, načrt za vzpostavitev in organiziranje skupin, za prihajanje in

odhajanje v šolo in iz šole (postavitev pravil za uporabo garderob in prihajanje ter odhajanje iz garderob), izvajanje odmorov, uporabe sanitarnih prostorov, zaščitnih sredstev, organizacijo prehrane, opreme in označevanje prostorov z oznakami, protokol za uporabo oziroma organizacija zunanjega prostora, organizacija oziroma raspored skupnih prostorov ...).

- Priprava navodil za tehnično osebje, da bodo zagotavljali ustrezno čiščenje in oskrbo s sanitarnim materialom (načrt čiščenja naj vsebuje pogostost in način za različna mesta – sanitarne prostore, garderobe ...).
- Načrtovanje izvedbe vzgojno-izobraževalnega procesa.
- Načrtovanje dežurstva na šoli.
- Usposabljanje zaposlenih o ukrepih za preprečevanje okužb in seznanitev s protokoli in načrti (na pedagoški konferenci in na sestankih s skupinami drugih zaposlenih).
- Informiranje staršev in skrbnikov o novih ukrepih v šoli.

2.2 Neposredne aktivnosti učiteljev in strokovnih delavcev pri izvajanju načrtov in higienskih pravil

- Sprejem učencev in priprava učencev na higieno umivanja rok in higieno kašljanja (učitelji naj se izognejo formalnemu predstavljanju navodil. Navajanje učencev na spremenjen način zagotavljanja higiene naj bo integrirano v izvajanje vzgojno-izobraževalnega procesa).
- Načrtovanje dejavnosti v šoli in na prostem, vključno z načrtovanjem odmorov, v časovnih zamikih, da se učenci različnih učnih skupin med seboj ne mešajo.
- Načrtovanje organizacije dela v učilnicah, vključno s postavitvijo šolskega pohištva (vsak učenec ima svojo mizo, priprava gradiv za učence ...).

3. Vzgojno-izobraževalno delo

Priporočamo, da učitelji delo v razredu načrtujejo postopno in premišljeno po korakih. **Prilagoditveno obdobje** (okvirno v trajanju enega tedna) naj bo usmerjeno v način dela in ravnanja učencev v drugačnih pogojih kot so jih bili vajeni pred zaprtjem šol in v postopno poglobljanje in nadgrajevanje dosežene ravni znanja, ki so ga učenci pridobili v času izobraževanja na daljavo.

3.1 Psihološko sociološki vidik

Temeljna znanja in vedenja o ukrepih za preprečevanje širitve Covid 19 učenci že imajo, zato je smiselno njihovo vedenje nadgraditi in povezati z novo situacijo. Predlagamo čim bolj usklajeno delovanje z domačim okoljem (dogovor šole s starši na videokonferenčnih sestankih pred povratkom v šole ali pisno oziroma telefonsko komuniciranje s starši, ki naj ga izvajajo neposredno razredniki).

Pomembno je, da starši in učitelji na učence ne prenašajo lastne tesnobe. Učence je potrebno poučiti o potrebnih ukrepih in jih pohvaliti, ko le-te upoštevajo.

Predlagamo, da učitelji **posebno pozornost** namenijo načrtovanju časa in dejavnosti za **pogovor z učenci**. Učenci naj povedo, s kakšnimi občutki in pričakovanji se vračajo v šolske klopi. Ta čas naj bo strukturiran, povezan s cilji učnih načrtov (odnosi, jaz, skupnost, zdravje). V začetku je treba razmisliti o osmišljanju varnostno higienskih ukrepov v razredu in s tem z učenci osmisliti vzpostavljanje rutine v razredu (skrb zase in za druge). Posebno pozornost je potrebno posvetiti ustvarjanju pogojev za varno in spodbudno učno okolje, še posebej za ranljivejše skupine otrok. V primeru, ko učitelj pri učencih zazna večje stiske (npr. odklanjanje šole, strahovi), naj se poveže s šolsko svetovalno službo in po potrebi s svetovalnimi centri.

3.2 Pedagoško didaktični vidik

Učitelj naj v prvi fazi izvajanja pouka v razredih nameni čas pregledu opravljenega dela na daljavo, preverjanju predznanja in dosežkov učencev (pogovor z učenci). Pri tem naj se učitelj izogne kontroli tega, ali so učenci v času izobraževanja na daljavo opravili vse naloge in zbrali vsa gradiva itd. Preverjanje naj bo namenjeno predvsem ugotavljanju stopnje razumevanja in vrzeli v znanju.

Učitelj naj upošteva temeljne cilje učnih načrtov, ki bi jih z učenci utrdili v petih tednih po povratku v razrede. Prednost naj ima utrjevanje temeljnih ciljev, poglobljanje temeljnih znanj, potrebnih za nadgradnjo v prihodnjih razredih. Poudarek v zadnjih tednih naj bi bil predvsem na ponavljanju in utrjevanju ter preverjanju že obravnavanih in usvojenih učnih ciljev v času pred in med izobraževanjem na daljavo.

Ko učitelj ugotovi stanje v razredu, naj opravi pregled in spremembo letne priprave. Pri pregledu letne priprave naj bo v ospredju sledenje temeljnemu ciljem. Z realizacijo načrtovanega naj nadaljuje na osnovi informacij, ki jih dobi od učencev. **Učitelji naj bodo še posebej občutljivi in usmerjeni na doživljanje varnosti ter na zmanjšanje negotovosti v šolskem okolju, zato naj bo šolski vsakdan jasno strukturiran in predvidljiv. Učitelj naj načrtuje tudi čas za socialno emocionalno učenje in krepitev odnosov v oddelku.**

Učitelj naj predvidi cilje in vsebine, ki jih bo v dogovoru s strokovnim aktivom prenesel v naslednje šolsko leto.

Učitelj naj za izvajanje vzgojno izobraževalnega dela načrtuje cilje, ki jih je mogoče realizirati do konca leta. **Opusti naj razmišljanje, da se bo z vstopom v razrede vse nadoknadilo.**

Pri načrtovanju dejavnosti, urnika in obremenitev učencev naj sodelujejo vsi strokovni delavci (učitelji tujega jezika, dodatne strokovne pomoči, svetovalni delavci, ostali učitelji), ki poučujejo isto skupino/oddelek učencev v obveznem in razširjenem programu, oz. učitelji, ki so poučevali določen oddelek jutranjega varstva in podaljšanega bivanja.

Delo učencev naj bo usmerjeno v delo v šoli. Vse naloge in dejavnosti za utrjevanje in preverjanje doseženih ciljev naj učenci opravijo v šoli, v zato predvidenem času za samostojno učenje (čas za samostojno učenje naj bo vključen v dejavnosti obveznega programa in razširjenega programa oz. podaljšanega bivanja).

4. Priporočila za izvajanje vzgojno izobraževalnega dela za učence prvega vzgojno-izobraževalnega obdobja po povratku v šolo

4.1 Organizacija vzgojno izobraževalnega dela v 1. VIO

- Organizacija dela se izvede na način, da se zagotovi strokovno izvajanje pouka ter enakomerna obremenitev strokovnih delavcev. **V primeru delitve oddelka učencev v skupine naj šola pri delitvi učencev upošteva tudi medsebojno povezanost oziroma prijateljstvo posameznih učencev. Učitelja naj kombinirata delo v obeh skupinah.** Pri poučevanju sodeluje tudi drugi strokovni delavec. Temeljne predmete (kot npr. slovenščina in matematika) naj v obeh skupinah po možnosti poučuje isti učitelj.
- Skupine naj bodo prostorsko ločene, da se zmanjša možnost stika med njimi. V kolikor pogoji dopuščajo, naj bodo oddelki/skupine v različnih delih šole ali celo nadstropjih, kar omogoča tudi gibanje učencev med odmori brez mešanja učencev iz različnih učnih skupin.
- Priporočamo, da določite ločene točke zunaj šole za zbiranje učencev pred začetkom pouka in vstopa v šolo, ter za starše, da bodo po pouku lahko prevzeli učence.
- Če je le možno, naj večji del pouka poteka na prostem. Zunanji prostor razdelite tako, da se skupine čim manj mešajo.
- V primeru delitve oddelka v dve skupini (*v eni skupini naj pouk v prvem razredu izvaja drugi strokovni delavec/delavka v skladu z dogovorom in skupnim načrtovanjem z učiteljem razrednikom; pri izvajanju vzgojno izobraževalnega dela v skupinah 2. in 3. razreda naj sodelujejo tudi drugi strokovni delavci (učitelji OPB, ID, delno tudi svetovalni delavci in knjižničarji). Delo naj bo organizirano tako, da imajo vsi učenci dnevno možnost biti v stiku s svojim razrednikom.* Pri tem so možne različne organizacijske oblike (*npr. vzgojno izobraževalno delo se lahko začne z razširjenim programom in nadaljuje s kasnejšim začetkom obveznega programa oz. se obvezni in razširjeni program prepletata; dve skupini učencev istega oddelka lahko izvajata hkrati dejavnosti na prostem (ob upoštevanju priporočil Nacionalnega inštituta za javno zdravje), učitelja iz obeh skupin si pri izvajanju pomagata).*
- Pouk na podružničnih šolah izvajajo razrednik, učitelji podaljšanega bivanja, tujega jezika, jutranjega varstva, svetovalni delavec, knjižničar. V vsaki skupini vsaj v delu dneva pouk izvaja razrednik po predhodnem dogovoru z izvajalci.
- V kombiniranih oddelkih 3. in 4. razredov imajo učenci 3. razreda pouk v šoli, učenci 4. razreda pa na daljavo. Učitelj kombiniranega pouka prevzame oddelek

učencev 3. razreda, medtem ko učence 4. razreda prevzame učitelj 4. razreda matične šole za delo na daljavo. Pri tem načrtujeta delo skupaj in se lahko tudi delno fleksibilno izmenjujeta v izobraževanju na daljavo pri določenem predmetu, tako da učitelj in učenci ostanejo povezani.

- Pri izvajanju pouka se je potrebno izogniti dejavnostim, ki zahtevajo druženje večjih skupin otrok.
- Čas odmorov naj bo načrtovan izmenično, da se omeji število učencev, ki so hkrati zunaj. Odmori in prosti čas naj bodo premišljeno načrtovani (v večji meri na prostem, oziroma tako, da je v istem času v skupnih prostorih prisotno manjše število otrok).
- Pri načrtovanju prostega časa, igre ali samostojnega učenja v diferenciranih skupinah naj se izkoristijo proste učilnice, ki so na šoli na voljo.
- Učitelj naj pripravi zadostno število gradiv, da se izogne izmenjevanju med učenci.
- Učenci pripomočkov in zvezkov ne nosijo domov.
- Izogibati se je treba delitvi opreme in pripomočkov.
- Učitelj naj učencem podaja povratno informacijo na osnovi dogovorjenega protokola (priporočamo določitev mesta za odlaganje in vračanje izdelkov).
- Za učence, ki so opravičeno odsotni od pouka v 1.2.in 3. razredu, naj šole prilagodijo oblike in metode dela z njimi.

4.2 Didaktični pristopi

- **Poudarek naj bo na individualnem delu**, pri čemer naj bodo navodila diferencirana in individualizirana.
- Učitelj naj upošteva razlike med učenci, zato naj bodo navodila in aktivnosti individualizirana oz. diferencirana za učence različnih zmožnosti. Osnova za individualizirana navodila naj bo preverjeno predznanje in pogovor z učenci o dokazih o učenju, ki so jih prinesli iz izobraževanja na daljavo. Pri delu z učenci s posebnimi potrebami se navodila in prilagoditve izvajajo na podlagi spremenjenih individualnih programov.
- Učitelj določi večji obseg pomoči za učence, ki niso uspeli usvojiti temeljnih ciljev skozi izobraževanje na daljavo.
- **Pri izvajanju vzgojno izobraževalnega dela v 1. VIO naj bo v ospredju medpredmetno povezovanje in osmišljanje znanja.** Predlagamo delo po učnih in tematskih sklopih, kar učencem in učitelju omogoča lažje sledenje in spremljanje napredka.
- Učitelj naj učence usmeri tudi v dejavnosti, ki so jih učenci izvajali skozi izobraževanje na daljavo in so posredno povezane s šolskim delom in ga neposredno podpirajo (npr. branje literarnih del, ogled filma, likovno ustvarjanje, ogled glasbenega dogodka, ogled TV oddaj, npr. Izodrom, ipd.). S tem bo zagotovljena povezava z izobraževanjem na daljavo.
- Učitelj naj učence izdatno spodbudi k organiziranim, usmerjenim **gibalnim dejavnostim** s poudarkom na gibalni učinkovitosti, varnosti in razumevanju pomena gibanja (vaje v učilnici, tek v naravnem okolju ipd.)

- Skladno z možnostmi je priporočljivo **izvajanje pouka na prostem** (učenje v avtentičnih življenjskih okoljih: gozd, travnik, park ...), pri čemer naj se načrt dela na prostem izdela v razredu (jutranji načrt), tako, da učenci prehajajo v zunanji prostor z jasnim namenom učenja, kar omogoča tudi samostojno delo in raziskovanje.
- Učitelj naj vse načrtovane dejavnosti vzgojno izobraževalnega dela, ki jih izvaja v prostorih šole in izven nje, prilagodi smernicam Nacionalnega inštituta za javno zdravje. Pri organizaciji dni dejavnosti je potrebno izhajati iz dokumenta Koncept dni dejavnosti in priporočil posameznega učnega načrta.

4.3 Sodelovanje s starši

Starši otrok oziroma njihovi skrbniki so dolžni upoštevati protokole in navodila šol. Pomembno je, da ima šola **dober dialog s starši otrok** oziroma njihovimi skrbniki. Predlagamo, da v sodelovanju s starši šola poudari pomen obiskovanja šole za otroke in pomen usklajenega delovanja.

Priporočamo srečanja na daljavo v obliki videokonferenc. Govorilne ure in roditeljske sestanke je potrebno nadomestiti s sestanki na daljavo.